

سر آغاز توحید

رساله‌ای در عقیده اهل سنت

برای خوردسالان و نوجوانان

مرکز مجازی مطالعات و احیای آثار اسلامی بینات

اسد ۱۴۰۴ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- (۱) آغاز می‌کنم به نام خداوند بخشنده مهربان.
- (۲) شهادت می‌دهم که هیچ خدای دیگری جز الله نیست و محمد بنده و پیامبر اوست. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
- (۳) الله متعال - که خدا، خداوند، پروردگار، آفریدگار و ایزد هم نامیده می‌شود - یگانه معبود^۱ است، یعنی تنها اوست که باید عبادت گردد و پرستیده شود، و او یگانه خالق و آفریننده است.
- (۴) همه جهان را خداوند پیدا کرد، خلق کرد و آفرید. آفتاب، مهتاب، ستارگان، زمین و هر آنچه که در زمین است - از جان‌داران^۲ و از جمادات بی‌جان^۳ - همه این‌ها مخلوقات و آفریدگان خداوند هستند.
- (۵) ما مخلوق و بنده خداوند هستیم و او خالق و آفریدگار ماست.
- (۶) خداوند ما را از هیچ پیدا کرد و از نیستی به هستی آورد.
- (۷) خداوند در پادشاهی خود شریک و هم‌تا ندارد. او یکتا و یگانه است.
- (۸) خداوند مثل و مانند ندارد؛ او به هیچ چیزی نمی‌ماند و هیچ یک از مخلوقات همانند او نیست.
- (۹) خداوند از خورد و نوش، خواب و خُسب، و خستگی و ماندگی پاک و برتر است.
- (۱۰) خداوند جسم نیست و جای و مکان ندارد.
- (۱۱) ما هرگز نمی‌توانیم خداوند را در فکر و خیال خود تصور کنیم.
- (۱۲) خداوند توانا (قادر)، دانا (عالم)، بینا (بصیر)، شنوا (سَمیع)، گویا (مُتکَلِّم)، با اراده (مُرید) و با حکمت (حکیم) است.
- (۱۳) قدرت، علم، بینایی، شنوایی، کلام، اراده و حکمت صفات خداوند هستند.
- (۱۴) صفات خداوند همانند صفات مخلوقات نیست. قدرت و توانایی ما از دست و پای ما می‌آید، درحالی‌که خداوند متعال پاک است از اینکه اعضای بدن داشته باشد. ما با چشم می‌بینیم و با گوش می‌شنویم، درحالی‌که خداوند متعال می‌بیند و می‌شنود بدون اینکه چشم و گوش داشته باشد.
- (۱۵) خداوند آفریننده (خالق)، رحمت‌کننده (رحیم) و روزی‌دهنده (رزاق) است. آفرینش، رحمت کردن و روزی دادن صفات فعلی خداوند هستند.
- (۱۶) خداوند هر چه بخواهد می‌کند. او صاحب اراده و خواست است.

^۱ معبود، کسی است که به او عبادت و پرستش می‌شود، یعنی خدا.

^۲ چون انسان، حیوانات، پرندگان، حشرات و ماهی‌های بحر.

^۳ چون کوه، سنگ، درخت، میوه‌جات، آب، هوا و غیره.

- (۱۷) خداوند از همیشه بود و همیشه خواهد بود. او زنده پاینده است.
- (۱۸) خداوند بی‌نیاز است و به هیچ کسی یا هیچ چیزی نیاز و ضرورت ندارد. بلکه همه مخلوقات به خداوند نیازمند هستند.
- (۱۹) خداوند شنونده دعاهاست و از درون سینه‌ها آگاه است.
- (۲۰) پس می‌گوئیم که: ایمان آوردن به خداوند، به فرشتگانش، به کتاب‌هایش، به پیامبرانش، به روز آخرت، به اینکه خیر و شر از جانب خداوند است، و به زنده شده پس از مرگ. آمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلَايْكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰی وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ.
- (۲۱) ایمان، باور کردن، گرائیدن و اعتقاد نمودن است.
- (۲۲) ایمان، با اقرار بر زبان و تصدیق به قلب درست می‌شود.
- (۲۳) ما به یگانگی و توحید خداوند - همراه با صفاتش - ایمان آوردیم.
- (۲۴) خداوند متعال انبیاء و پیامبران را از میان مردم برای هدایت و رهنمایی مردم فرستاد.
- (۲۵) همه پیامبران یک پیام داشتند؛ آن‌ها مردم را به ایمان آوردن به خداوند دعوت کردند، و برای شان راه راست را از راه کج نشان دادند.
- (۲۶) اولین پیامبران آدم علیه السلام و آخرین آن‌ها محمد - صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بودند.
- (۲۷) قرآن، کتابی است که خداوند آن را بواسطه جبرئیل به محمد ﷺ وحی کرد و فرستاد.
- (۲۸) جبرئیل علیه السلام یکی از ملائک یا فرشتگان است که وحی خداوند را به انبیاء و پیامبران می‌رسانید.
- (۲۹) ملائک یا فرشتگان مخلوقات خداوند در آسمان‌ها هستند و از نور آفریده شده‌اند.
- (۳۰) قرآن کلام و گفتار خداوند است، یعنی کتابی است که گوینده آن خداوند متعال است.
- (۳۱) قرآن برای هدایت و رهنمایی مردم فرستاده شد، و تا روز قیامت هادی و رهنمای ماست.
- (۳۲) قرائت قرآن و خواندن قرآن با ترجمه‌اش - تا معنایش را بفهمیم - بر ما فرض است.
- (۳۳) پیش از قرآن، خداوند کتاب تورات را به موسی علیه السلام و کتاب انجیل را به عیسی علیه السلام فرستاد.
- (۳۴) ما در اُمت محمد مصطفی و در مِلّت ابراهیم خلیل الله هستیم.
- (۳۵) ابراهیم علیه السلام از جمله پیامبران بود. نَسَب محمد مصطفی ﷺ به ابراهیم علیه السلام می‌رسد.
- (۳۶) دین ما دین اسلام است. هرکسی که به یگانگی خداوند، پیامبری محمد ﷺ و به اینکه قرآن کتاب خداست ایمان بیاورد، مؤمن و مسلمان است.
- (۳۷) خداوند ما را به عبادت و پرستش خود امر کرد، تا او را یاد کنیم، ذکر کنیم، حمد و ستایش گوئیم، سپاس گزاریم، شکرانگی گوئیم، به او سر نهیم و سجده کنیم. نماز و روزه از جمله چنین عبادات هستند.

سرآغاز توحید: رساله‌ای در عقیده اهل سنت برای خوردسالان و نوجوانان

- (۳۸) خداوند کعبه را قبله نماز ساخت تا به سوی آن نماز بخوانیم، نه اینکه خداوند خودش در کعبه باشد. خداوند آسمان را قبله دعا گردانید تا بسوی آسمان دست برای دعا بلند کنیم، نه اینکه خداوند خودش در آسمان‌ها باشد.
- (۳۹) خداوند ما را به عمل خیر و نیکوکاری امر کرد و فرمان داد، و از عمل شر و کارهای بد نهی و منع کرد.
- (۴۰) با انجام دادن اعمال صالحه و نیک در این دنیا، مسلمان در آخرت اجر و ثواب کمایی می‌کند.
- (۴۱) با انجام دادن اعمال بد و ناپسند در این دنیا، مسلمان گنهکار می‌گردد و در آخرت جزا و عذاب می‌بیند.
- (۴۲) بنده با عبادت کردن اجر و ثواب می‌گیرد، و با ترک کردن عبادات فرض شده (چون نماز، روزه، زکات و حج) گنهکار می‌گردد.
- (۴۳) اعمال نیک و اعمال بد را بواسطه شرع (قرآن و احادیث پیامبر) و عقل می‌شناسیم.
- (۴۴) رفتار و اخلاق نیک از جمله اعمال صالحه و نیکوکاری است، و مسلمان بخاطر رفتار و اخلاق پسندیده‌اش اجر، ثواب و پاداش کمایی می‌کند.
- (۴۵) برای هر انسان، خداوند دو فرشته «کرام الکاتبین» را گماشته است تا هر عمل خوب و بد او را بنویسند.
- (۴۶) هیچ کردار انسان، نه در پیش مردم و نه در گوشه تنهایی، از قلم کرام الکاتبین و از دید خداوند متعال پنهان نمی‌ماند.
- (۴۷) انسان پس از مرگ، در روز آخرت دوباره زنده می‌شود.
- (۴۸) آخرت یا رستاخیر، روز بازپرس و روز حساب است. در آن روز، اعمال و کردار انسان محاسبه و وزن می‌گردند.
- (۴۹) کسی که در این دنیا به خداوند ایمان نیاورده باشد و کافر مُرده باشد، برای همیشه به دوزخ می‌رود.
- (۵۰) مسلمانی که وزن اعمال صالحه و نیکوکاری‌اش زیاده باشد، برای همیشه به جنت یا بهشت می‌رود.
- (۵۱) مسلمانی که وزن اعمال بد و گناهانش زیاده باشد، به اندازه گناهی که کرده جزا داده می‌شود و برای مدت کم یا زیاد به دوزخ می‌رود.
- (۵۲) اگر خداوند متعال بخواهد، گناهان بنده را می‌بخشد و او را به بهشت می‌فرستد.
- (۵۳) ما هرگز از بخشش، مغفرت و رحمت خداوند ناامید نمی‌شویم.
- (۵۴) پیامبر اکرم ﷺ در روز آخرت برای گنهکاران امت خود بخشش و مغفرت می‌طلبد و شفاعتِ شان را نزد خداوند می‌کند.
- (۵۵) آن دسته از بندگان صالح و نیکوکار که به مقامات بلند پرهیزگاری و معرفت می‌رسند، به ولایت و دوستی خداوند مشرف می‌گردند. ممکن است خداوند متعال به آن‌ها کرامات ارزانی کند.

سرآغاز توحید: رساله‌ای در عقیده اهل سنت برای خوردسالان و نوجوانان

- (۵۶) طلب کردن دعای بخشش و مغفرت از اولیای خداوند و بندگان صالح و نیکوکار - تا آنها از خداوند مغفرت و بخشش برای شخص بخواهند - جائز است.
- (۵۷) قبول‌کننده و پذیرنده دعا و رفع‌کننده حاجات و نیازها تنها خداوند متعال است که قادر مطلق و توانای مطلق است.
- (۵۸) خداوند شفادهنده است. او دوا و دارو را آفرید تا بواسطه آن بیماری‌ها و امراض خود را تداوی کنیم. طبیب، پزشک و داکتر وسیله اند، و دوا و دارو اسباب اند. تنها خداوند است که شفا و صحت را در وجود ما خلق می‌کند و می‌آفریند.
- (۵۹) شیطان یا ابلیس، مخلوق و آفریده خداوند است که از امر خداوند نافرمانی کرد و از درگاه او رانده شد.
- (۶۰) شیطان انسان را از طریق نفس او به بدی‌ها تشویق می‌کند و وسوسه می‌کند.
- (۶۱) هرکی از شیطان و خواهشات نفسانی خود پیروی کند، به گناه می‌افتد و زیان‌کار می‌شود.
- (۶۲) قلب یا دل انسان با یاد و ذکر خداوند، قرآن خواندن، و تقوا و پرهیزگاری روشن و نورانی می‌گردد. دل با نور و روشنایی تقویت می‌گردد، و ما را در جنگ با خواهشات نفسانی - که جهاد الاکبر یا جهاد بزرگ است - کمک می‌رساند.
- (۶۳) انسان در اعمال، افعال و کردار خود صاحب اختیار است. نفس و شیطان انسان را به بدی و گناه تشویق می‌کند، ولی تصمیم و اراده انجام دادن آن فعل در اختیار انسان است.
- (۶۴) انسان به خواست خود به طرف نیکویی یا بطرف بدی می‌رود. به این خاطر، انسان خودش بهشت و دوزخ را برای خود کمایی می‌کند.
- (۶۵) خداوند بر گذشته و آینده علم دارد. همه کارهایی که در گذشته اتفاق افتاده و در آینده اتفاق می‌افتند، به خداوند متعال معلوم بودند و استند.
- (۶۶) همه کارهای خیر و شر و اتفاقات خوب و بد در جهان به علم، قضاء و تقدیر خداوند متعال استند.
- (۶۷) انسان جسم و روح دارد. جسم، بدن انسان است، و روح جان انسان است که قابل دید نیست.
- (۶۸) انسان زمانی می‌میرد که فرشته مرگ (مَلَكُ الْمَوْتِ) روح او را قبض کند. با بیرون شدن روح از بدن، جسم انسان بی‌جان می‌شود و می‌میرد.
- (۶۹) ما بر پیامبر ما، محمد مصطفی ﷺ، و بر خانواده و اهل بیت او درود می‌فرستیم و می‌گوئیم: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
- (۷۰) مسلمانانی که در دوره پیامبر زندگی می‌کردند، با او همیشه می‌دیدند و با او صحبت داشتند، اصحاب یا صحابه نامیده می‌شوند. بهترین اصحاب، چهار یار کبار یا خلفای راشدین اند: ابوبکر صدیق، عمر فاروق، عثمان ذوالنورین، و علی مرتضی - رضی الله عنهم.
- (۷۱) ما پیرو قرآن و پیرو عملکرد پیامبر - یعنی سُنَّتِ پیامبر - استیم. ما اهل سنت استیم.

سرآغاز توحید: رساله‌ای در عقیده اهل سنت برای خورده‌سالان و نوجوانان

(۷۲) اهل سنت، چهار مذهب است: حنفی، مالکی، شافعی و حنبلی. مذهب، راه و روش درست برای شناخت دین است.

(۷۳) امام و پیشوای مذهب حنفی، امام ابوحنیفه است. او چند تن از اصحاب پیامبر را دیدار کرده بود، و علم دین را از قرآن و سنت برای ما آماده کرد و تنظیم بخشید.

(۷۴) ابوحنیفه هم در عقائد و هم در فقه امام ماست.

(۷۵) آموزش علم و دانش بر مرد و زن فرض است.

به قلم: محمد عمر جويا

اسد ۱۴۰۴ هـ ش

مرکز مجازی مطالعات و احیای آثار اسلامی بینات

www.bayyinat.org

کانال تلگرام: اندیشه‌گاه ماتریدی

https://t.me/andeshagahe_maturidi